

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ

BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

**Magistratura pilləsi üçün
“Coğrafiya” ixtisası üzrə
HF-B02 “Xarici dil” (İngilis dili) fənninin**

P R O Q R A M I

*Azərbaycan Respublikasının Təhsil
Nazirliyinin 29.11.2019 tarixli № R-149 sayılı əmri ilə təsdiq edilmişdir*

Bakı - 2022

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

Tərtib edən: prof. Abbasov Abbas Qurban oğlu
Bakı Dövlət Universitetinin Filologiya
fakültəsi İngilis dili (təbiət fakültələri üzrə) kafedrasının müdiri
b/m. Hüseynova Ülvüyye Şirzad qızı Bakı Dövlət Universitetinin
Filologiya fakültəsi İngilis dili (təbiət fakültələri üzrə) kafedrasının
baş müəllimi

Elmi redaktor: dos. Gülçöhrə Bahadur qızı Alıyeva

Rəyçilər: Nəriman Fərman oğlu Seyidəliyev
filologiya üzrə elmlər doktoru
AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun
baş elmi işçisi
Günay Lətif qızı Rəfibəyli fil.ü.f.d. İngilis dili (təbiət fakültələri
üzrə) kafedrasının baş müəllim

İZAHAT VƏRƏQƏSİ

Təhsil bütün zamanlarda cəmiyyətin, xüsusilə də sivil cəmiyyətin ən zəruri komponentlərindən biri kimi qəbul olunur. Belə ki, təhsil bir tərəfdən qabaqcıl texnologiyanın insanlar tərəfindən mənimsənilməsinə kömək edirsə, digər tərəfdən də bütün müsbət dəyərlərin düzgün istiqamətləndirilməsinə və insan resurslarını yeni tələblər səviyyəsində formalaşdırmağa xidmət edir. Hal-hazırda bütün dünyada təhsilin humanistləşdirilməsinə çalışırlar və bu da şübhəsiz ki, qaçılmazdır. Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi daim tədrisin keyfiyyətinin yüksəldilməsi baxımından ali təhsil müəssisələrində çalışan professor-müəllim heyətinin qarşısında mühüm vəzifələr qoyur. Bu gün qloballaşan dünyanın tələblərinə önəm verən Azərbaycan dövləti Boloniya tədris sisteminə qoşulub, və onu uğurla reallaşdırmağa çalışır. Burada əsas strateji məqsədsə milli kadrların günün tələbləri səviyyəsində hazırlanmasını, hər bir gəncin seçdiyi ixtisaslar üzrə işlə təmin olunmasını asanlaşdırmaq və gələcəkdə bu sistemə qoşulmuş dövlətlərin tədris müəssisələrində təhsil almaq və hətta orada işlə təmin olunmaq imkanını reallaşdırmaqdan ibarətdir. Ona görə də ölkənin bütün orta ümumtəhsil və ali təhsil müəssisələrində

xarici dillərin tədrisi həqiqətən də ölkəmizdə günün tələbləri səviyyəsində duran ən strateji və təxirəsalınmaz məsələlərdən biri kimi qəbul olunur. Elm və texnikanın bugünkü sürətli inkişafı ilə ayaqlaşmaq üçün xarici dillərin tədrisi, milli kadrları hazırlayan bütün tədris müəssisələri, o cümlədən də, Bakı Dövlət Universiteti eləcə də ingilis dilini tədris edən kafedraları öz işlərini, xüsusilə də ingilis dilinin tədrisini yeni tələblər səviyyəsində qurmalı, dərslik, dərs vəsaitləri, proqram və eləcə də müxtəlif təyinatlı müasir texniki avadanlıq, ümumişlək sözlər lüğəti və eləcə də ayrı-ayrı elm sahələri üzrə terminoloji lüğətləri hazırlayıb tələbə və müəllimlərin gündəlik istifadəsinə verməlidir. İngilis dilinin tədrisilə məşğul olan və kifayət qədər də uğurlu nəticələr əldə etmiş BDU-nun təbiət fakültələri üzrə İngilis dili kafedrası bir neçə fakültə üçün dərslik və dərs vəsaitləri, lüğətlər və s. hazırlayıb, çap etdirmiş tələbə və müəllimlərin gündəlik istifadəsinə vermişdir.

Hal-hazırda BDU-nun İngilis dili (təbiət fakültələri) kafedrasında ərsəyə gətirilmiş bu yeni proqramda BDU-nun coğrafiya fakültəsinin magistratura pilləsində ingilis dilinin tədrisi ilə bağlı qarşıya qoyulan konkret məqsəd və vəzifələr nəzərə alınmışdır. Bu fakültədə xarici dil digər qeyri-ixtisas fənnlərdən biri kimi tədris olunur və ingilis dilinin tədrisinin məqsədi kompleks xarakter

daşıyır. Burada həm elmi və həm də kommunikativ məqsəd daşıyan ingilis dilinin günün tələbləri səviyyəsində tədris olunmasıdır. Onun üçün də kafedrada çalışan professor-müəllim heyəti yaxşı bilir ki, yalnız bu istiqamətdə çalışmaq hesabına tələbələrdə dil və nitq bacarıqlarını, yəni oxu, yazı, tələffüz, danışmaq, tərcümə və bu kimi bacarıq və vərdişlər kompleksini inkişaf etdirməklə nail olmaq olar. Proqramın əsl qayəsi və gələcək strategiyası da məhz bu cür səciyyələnə bilər.

İngilis dilində səliss oxumaq üçün, tələbələr sürətlə oxumağı bacarmalı və oxu üçün tələb olunan müxtəlif məqsədli bacarıqlar silsiləsini, o cümlədən təlimatları anlamaq, məsləhət və məlumat almaq, lüğət tərkibi formalaşdırmaq, ixtisası üzrə biliklərə yiyələnmək kimi bacarıqları təkmilləşdirməlidir.

Fənnin tədrisi ilə bağlı tələbələr **bilməlidir**:

- dil bacarıqları bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqədədir. Dinləmə, danışmaq, oxu və yazı bacarıqları dil daşıyıcıları tərəfindən müstəqil, yəni bir-birindən ayrı götürülmüş bacarıqlar kimi qiymətləndirilə bilməz, onların biri digərini şərtləndirdiyini;

- ingilis dilində mükəmməl danışmaq üçün uyğun dil qanunlarından düzgün istifadə etməyi;
- fikirlərini müstəqil şəkildə izah etməyi;
- seçdikləri konkret sahələr üzrə ingiliscə söhbət aparmalı (coğrafiyaya aid terminləri öz təyinatları üzrə işlətməyi bacarmalı);
- lüğət tərkibini formalaşdırmaq üçün müxtəlif oxu strategiyalarından istifadə etməyi;

Bacarmalıdır:

- bir-biri ilə qarşılıqlı vəhdət təşkil edən 4 vərdiş formasını inkişaf etdirməyi (oxumaq, yazmaq, danışmaq və dinləmək);
- coğrafiyaya aid terminləri ana dilinə düzgün tərcümə etməyi;
- ifadəli və məqsədyönlü tapşırıqları verilmiş təlimata əsasən düzgün və sərbəst şəkildə yerinə yetirməyi;
- debat və ya konkret rol ifa edən oyunlarda fəal iştirak etməyi;
- dissertasiya işlərinin və eləcə də, elmi məqalələrin yazılmasında ingilis dilində olan materiallardan və ixtisas terminlərindən düzgün istifadə etməyi;

Yiyələnməlidir:

- ingilis dilində coğrafiya ixtisas kursunun mənimsənilməsi prosesində əldə edilən bilikləri müstəqil şəkildə və lazımı səviyyədə tətbiq etməyi;
- cəmiyyətin sosial, iqtisadi, siyasi və mədəni sferalarında ingilis dilindən ünsiyyət vasitəsi kimi mükəmməl istifadə etməyi.
- informasiya texnologiyalarının geniş istifadəsinə istinad edən cəmiyyətin fəal üzvü kimi ingilis dilində özünü təsdiq etməyi;

Fənnin tədris planında yeri:

BDU-nun Coğrafiya fakültəsinin magistratura pilləsi üçün HF-B02 “Xarici dil” (İngilis dili) fənnin tədrisi nəzərdə tutulur. Bu fənnin mənimsənilməsinə 6 kredit, yəni 45 saat (məşğələ) ayrılmışdır.

Qarşıya qoyulmuş bütün məqsədlərə tam şəkildə nail olmaq üçün proqramda yeni interaktiv tədris üsullarından- radio, televiziya, kompyüter, və digər elektron vasitələrinin istifadəsilə yanaşı ingilis dilinin tədrisində ənənəvi tədris üsullarından istifadə etmək də nəzərdə tutulur.

Müasir cəmiyyətdə oxucu və tamaşaçıya ünvanlanan müxtəlif səpkili məlumatların kütləvi

informasiya vasitələri ilə çatdırılması bu bacarığın inkişaf etdirilməsini labüd edir. Kütləvi informasiya vasitələri ikinci dil öyrənən tələbələrə həmin dildə sosial-mədəni bacarıqlar aşılamaqda daha təsirlidir.

Mövzunun saatlar üzrə bölgüsü

No	Mövzuların adı	Dərsin növü	Saat	Qeyd
1	Methods of Teaching Geography	Məşğəl ə	4	
2	Geomorphology	“.....”	2	
3	Landscape Studies	“.....”	2	
4	World Economy	“.....”	4	
5	Azerbaijan Physical Geograhly	“.....”	4	
6	Azerbaijan Social and	“.....”	4	

	Economic Geograhly			
7	Test yourself	“”	2	
8	Hotelling	“”	2	
9	Tourism	“”	4	
10	International Tourism	“”	2	
11	Regional Planning	“”	2	
12	Mapping of World	“”	4	
13	Climatology	“”	4	
14	Oceanography	“”	4	
15	Test yourself	“”	2	

Mövzular və onların məzmunu

1. METHODS OF TEACHING GEOGRAPHY

(Frequently used word combinations covering the topic)

to be a part of composite science; to have a wide scope; to define geography as a facinated subject; the diversity of landscapes; great educational revolutionin; the derived raw material; social development; peninsular plateaus; west coastal planes; the study of glaciers; agriculture and livestock; soil erosion; underground water resources; distribution of temperature; interiour structure of the earth; to witness the greatest innovations; regional variations.

2. GEOMORPHOLOGY

(Frequently used word combinations covering the topic)

relief features of the world; to base on origins and development; to understand landform history; near the Earth's surface; an early popular geomorphic model; to travel across the globe; spaces between the layers; crust of the earth; on the shrinking interior; igneous rocks; glacial valley; due to sediment transport into the seas; observation of marine fossil shells; soil erosion; tectonic uplift; the uniqueness of landscape and environment; essential part of nature.

3. LANDSCAPE STUDIES

(Frequently used word combinations covering the topic)

to provide student with the broad knowledge and skills; urban and regional challenges; Social and Cultural Studies; a portion of territory; an area of land having a particular quality or appearance; ice-capped mountains; different forms of land use; to differentiate one region from other regions; icy landscapes of polar regions; densely forested and wooded landscapes; soil erosions; to make the rock break up; to destroy the earth's surface; around the

poles; to be shaped by glaciers in the past; changes in temperature; to dissolve rocks.

4. WORLD ECONOMY

(Frequently used word combinations covering the topic)

the international exchange of goods and services; beyond the minimum standart; human economic activity; illegal drugs; black market goods; to establish a monetry value; a local currency; waves of industrial revolution; global economic activity; financial crisis; global growth; factors affecting major economies; growth remains weak in many countries; brighter prospects; to affect industrial countries; international cooperations; policymakers; to make growth more inclusive; Intenational Monetry Fund; wide range of global threats.

5. AZERBAIJAN PHISICAL GEOGRAPHY

(Frequently used word combinations covering the topic)

the lowlands of the river Kur; three physical features; to be one of the border countries;

mountain ranges; the extensive flatlands at the country's center; the coastal lowlands; the cold arctic winds; the cooler temperatures of the mountain regions; to share land borders; climate zones; to protect flora and fauna; special administrative subdivisions; to be the center of the republic's oil industry; to be under negotiations; hazardous wastes; air pollution; droughts and floods; nonferrous metals; mountains and lowlands.

6. AZERBAIJAN SOCIAL AND ECONOMIC GEOGRAPHY

(Frequently used word combinations covering the topic)

to become a political and economic center; to be the world's leading oil and gas producers; to be an important trading center on the caravan and seaway; great deals of population; to open a new stage; to settle the problem of Nagorny Karabakh; the process of the mass expulsion; to create new traditions and cultures; the period of radical changes; territorial integrity; to live in peace; irrigation systems; the irrigated lands; as a result of military aggression; to be a major scientific center; according to the international normative deeds; to leave native homes; to secure a strategic partnership; to guarantee the rights of all religious

groups; to respect our rights; a civil society; various industrial enterprises; to observe international law; wine production; the national currency.

7. TEST YOURSELF

8. HOTELLING

(Frequently used word combinations covering the topic)

hotel reservation; to be the highest user; a qualification on hotel management; office management; permanently assigned seating; to receive a workplace before coming; to choose a workplace upon arrival; a pleasing personality; ability to deal with customers; to become increasingly popular; advances in mobile technology; information technology; to be an important element of a hoteling system's success; a need for cost savings; variety of organizations; General Service Administration;

9. TOURISM

(Frequently used word combinations covering the topic)

the explosion of tourism; to go back to the Middle Ages; to lead to the problems as an

environmental damage; to affect the natural environment; to have fragile and sensitive environment; on a global scale; the countries of the Middle East; to be the major players in the world's tourism industry; in terms of popularity; to stand on the highest place in the region; in terms of many earnings; income from tourism; to be the main significant changes; an economic factor; to travel on business purpose; the fastest way of transport; shortage of land; building of tourist accommodation; to be permanent in nature

10. INTERNATIONAL TOURISM

(Frequently used word combinations covering the topic)

demand for foreign travel; to organize inclusive holidays by purchasing transport; faster planes and improved facilities; to travel abroad every year; to enjoy meeting people; needs of the traveller; foreign exchange and visas; to accompany the groups to the destinations; checking and managing the flights; holidays consultants; international tourist arrivals; to result in a worldwide decline; increase in real terms; The World Health Organization; to cross national borders.

11. REGIONAL PLANNING

(Frequently used word combinations covering the topic)

efficient placement of land-use activities; urban planning; to use land on border scale; efficient planning and management of regions; protection of farmland; military bases; to support and manage the region; resist development; to base upon manufacturing or transport; waste disposal; zoning laws and policies; to encourage the best use of the land; needs of each region; efficient placement of infrastructure and zoning sustainable growth of a region; along earthquake faults; unimproved farmland; a mix of housing values and communities.

12. MAPPING OF WORLD

(Frequently used word combinations covering the topic)

to look at the planet from space; to be not circle; latitude and longitude; to observe distances between places; map projects; to be seen as rectangle; to draw an accurate picture; to be measured in degrees; the Prime Meridian; administrative boundaries; geographical location of important places; the United Nations; to have

official sovereignty; due to urban civilization; to create accurate maps; observer states; to extend to the north and south poles; recognized by the State Department;
team of cartographers; political division; to assert law and peace around the world.

13. CLIMATOLOGY

(Frequently used word combinations covering the topic)

average weather condition; the condition of human life; a very important part of the study of geography; the climate of a place; air surrounding; over a long period of time; to have enough in common; to be always simplified; to show local variations; gradual climatic changes; in various parts of the world; to find a new source of energy; to become gradually hotter; to predict the weather with great accuracy; to produce a lot of carbon dioxide; to need protection; to have identical climate; fragile planet; to be millions of years old; to be much older than the humans; very violent storms.

14. OCEANOGRAPHY

(Frequently used word combinations covering the topic)

ocean currents and waves; to communicate with each other; seaboard countries; to be vital to life; shipping and air routs; to provide homes of millions of plants; a great regulator of temperature; a vast storehouse of diverse natural resources; the opportunities of tapping; to be rapidly increasing; source of potash and other chemicals; to invent more and more methods; the economic exploitation; having sharp climate; various types of cosmic apparatus; density of population; to be drawn into the research work; to measure the speed of ocean waves; direction of the winds; international shipping routs; to lie on the shores of the warm seas; national merchant marine; reconstructing and building of new ports; developing navigation; a number of islands; seaboard countries; to determine the speed of ocean waves; source of fish; density of shipping; to have its own seas, gulfs and straits; great variety of minerals; economic potential; the extraction of oil; sharp climate; to witness advancing and receding of water; to be discovered by oceanographers.

15. TEST YOURSELF

Sərbəst işlərin mövzuları

1. Trends in Tourism
2. Career
3. Gender identity
4. Homeless and Homeland
5. International etiquettes
6. How to win friends?
7. Pollution of environment
8. Globalization
9. English speaking countries
10. Family planning

Əsas ədəbiyyat

1. English for Masters in Geographers. Prof. Abbasov A. , b/m Hüseynova Ü. Bakı 2019, 120s. (Dərslik)
2. Funk C. and B.Kennedy, 2016, The Politics of Climate, Chapter 1: Public views on climate

change and climate scientists, Pew Research center.

3. Introduction to Physical Oceanography. Robert H. Stewart, Texas A&M University. 2008
4. Geography to GCSE. Oxford University Press, great Clarendon Street, Oxford OX2 6DP. Tom Bayliss, 2009.
5. The World Today: Concepts and Regions in Geography. By H.J. de Blij. 7th Edition 2016 Ringbound.
6. <http://www.edu.gov.on.ca/eng/curriculum/secondary/english.html>
7. Methodology in Language Teaching: An Anthology of Current Practice; Jack C. Richards, Willy A. Renandya, Cambridge University Press, 2002, 422p.
8. Teaching English as a second or foreign language. Marianne Celce-Murcia, Lois

- McIntosh, Newbury House Publishers, 1979, 389 p
9. The Second Language Curriculum, Robert Keith Johnson, Cambridge University Press, 1989, 314 p.
 10. Approaches and Methods in Language Teaching. Jack C. Richards, Theodore Stephen Rodgers, Cambridge University Press, 2001, 270 p.
 11. Second Language Acquisition, Susan M. Gass, Larry Selinker, Routledge, 2008, 593p.
 12. Reflective Language Teaching: from research to practice, Thomas Sylvester Charles Farrell, 2007, 202p.
 13. Teaching Reading to English Language Learners, Thomas S. C. Farrell, Thomas Sylvester Charles Farrell, Corwin Press, 2008, 107p.
 14. Talking, Listening and Teaching, Thomas S. C. Farrell, Corwin Press, 2009, 120p.
 15. Teaching Academic Writing. Patricia Friedrich, Continuum, 2008, 246p.

Əlavə ədəbiyyat

1. Michael Swan. Practical Grammar in Usage. Oxford University Press, 2009, 658p.
2. Murphy Raymond. English Grammar in Use. Fourth edition. Cambridge University Press, 2012, 380p.
3. Oxford advanced Learner's Dictionary Oxford University Press, 2002, 1796p.
4. Modern English-Russian Dictionary. V.K. Muller, 2004, 1883p. (elektron mənbə).
5. Dictionary of English-Azerbaijani Proverbs and Sayings. Prof. A.Q. Abbasov, Baku-2004, 471p.
6. Worldatlas. Where is Azerbaijan? Azerbaijan section. (elektron mənbə).
7. Longman Photo Dictionary. England-2007. 144p.
8. English for Geographers. M.A. Васильева. Москва 2012, 418с.

9. DBlij, Harm J. and Muller, Peter O. Geography, Regions and Concepts. 5th ed. New York: Wiley and Sons, 1999.
10. Ward, Paul and Miller, James. A World Regional Geography: A Question of Place, 3rd ed. New York: John Willey and Sons, 2012.
11. И.П. Куклина. Москва 2011.
12. National Geography. Journal printed in the United States of America, 2014.
13. The Book of Useless Information. John Blake, 2003.